

KÁRTEVŐIRTÁS

A MAGYAR KÁRTEVŐIRTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK INFORMÁCIÓS LAPJA

Jó-e nekünk a tavaszi hó?

Az idei húsvét – eddig úgy tűnik – helyet cserél a karácsonnyal. Rengeteg csapadék volt a télen eső és hó formájában, ezért komoly áradásokat várhatunk.

A kártevőirtásban eltöltött tízedik évem alapján annyit megtanultam, hogy a vízszamaradó pocsolyákban vígan tenyésznek a szúnyogok, így úgy gondolom, jó lesz nekünk ez a tavaszi hó. Természetesen az áradás sújtotta területeken élők kevésbé fognak örülni. Gondolom, a még húsvét előtt megrendezésre kerülő Magyar Szúnyogirtók Országos Szövetsége szezonnyitó konferenciáján is szóba kerül az időjárás és annak várható következményei.

Az említett nedves időjárás nem csak hazánkra jellemző. Olvasóink a "Hírek, cikkek" blokkban olvashatják majd, hogy Nagy-Britanniában a macskabolhák elszaporodását szintén ennek az időjárásnak tudják be. Nagyon érdekes, hogy az időjárás milyen sokféle összefüggésben hat ránk (pl. időjárási frontok és a fejfájás), és ez a hatás mennyire elhúzódó is lehet.

Az egyik legnagyobb amerikai kártevőirtó eszközök gyártó cég Hírlevelében olvastam, hogy a 2010-es év időjárása kedvezően hatott az USA északkeleti régióiban a tölgyfák 2011. évi makktermésére, amelynek következtében a következő évben (2012-ben) elszaporodtak a fehér lábú egerek (*Hesperomys leucopus*). A fehér lábú egerek túlszaporodása miatt idén tavasszal a rajtuk élősködő kullancsok (*Ixodes scapularis*, *Ixodes dammini*, *Ixodes pacificus*, *Ixodes ricinus*) nagy számú meg-

jelenését várják, ezek a kullancsok pedig a Lyme-kórt terjesztik. Az amerikai Járványügyi és Megelőző Központ (CDC) szerint a megoldás, hogy akkor semmisítsék meg ezeket a kullancsokat, amikor azok még a gazdaállaton – fehér lábú egér, vagy észak-amerikai mókus – táplálkoznak, mivel csak a fiatal kullancsok terjesztik a Lyme-kórt (ezt egyébként egy ún. "kullancs ládával" kívánják megvalósítani, ami nagyban hasonlít egy patkány ládához).

A nedves időjárás kedvező a kártevők számának növekedésére. Különösen igaz ez a hangyákra, mert a rendkívül magas csapadék a hangyákat helyváltoztatásra készíti. Nos, ezt a napokban már magam is tapasztaltam, amikor fürdés közben több tucat hangya szemlélte tevékenységemet a kád pereméről.

Emlékszünk még, hogy a 2012 év végén Amerikában tomboló Sandy hurrikánt követően a New York-iak patkányinváziótól tartottak, hiszen köztudott, hogy a patkányok jó úszók, és nem feltétlenül fulladtak meg az áradásban. Vagyis a hóolvadást követően több patkányészlelés bejelentésre számíthatunk.

A fentieket összegezve, bár most nagyon utáljuk a tavaszi havazást, a kártevőirtó szakmában tevékenykedők szempontjából ez jót hozhat. Köszöntsük tehát a havas húsvétot vidáman!

Németh Mária
Bábolna Bio Kft.
Titkárságvezető

Magyar Kártevőirtók Országos Szövetsége

Alapszabályának módosításairól

Tisztelt Tagjaink,

Az alábbiakban az Alapszabályban történt változásokat olvashatják, dőlt betűvel szedve.

A 2012. november 8-án, Esztergomban tartott közgyűlés az Alapszabály alábbi módosításait szavazta meg:

4. § A Szövetség tagjai, tagsági viszony

1. A Szövetség tagjai lehetnek mindazok a *személyek (természetes személy, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet)* akik a Szövetség Alapszabályát megismerik, céljait elfogadják, nyilatkoznak a belépési szándékukról és a Szövetség biztosította jogokkal élnek és a kötelezettségeket elfogadják.

6. A Szövetség tagsága megszűnik:

- a tag halálával, *illetve megszűnésével,*
- kilépéssel,
- a törléssel.

Kilépés esetén a tagságról történő lemondásról írásban, igazolható módon kell nyilatkozni, a lemondásról szóló nyilatkozatot az Elnöknek kell megküldeni. A tagsági jogviszony a lemondásról szóló nyilatkozat Szövetség általi átvételének napján szűnik meg, azonban a tagot terhelő, kilépésig felmerülő tagdíjhátralék megfizetése alól nem mentesít.

8. A Szövetség tiszteletbeli tagokat vehet fel tagjai közé. *A Szövetség tiszteletbeli tagjává olyan személy válhat, aki a Szövetség célja szerinti területen vagy ahhoz kapcsolódó területen folytat tevékenységet. A tiszteletbeli tagnak tagdíjfizetési kötelezettsége nincs. A tiszteletbeli tagok a Szövetség rendezvényein, szerveinek ülésén részt vehetnek tanácskozási joggal; döntési jogkörrel nem rendelkeznek. /1/*

A tiszteletbeli tag nem választható tisztségviselővé, köteles betartani az Alapszabály rendelkezéseit.

5. § A Szövetség szervezete

1. A Közgyűlés (küldött közgyűlés) a Szövetség legfőbb szerve. A Szövetség Közgyűlését szükség szerint, de legalább 3 évenként kell összehívni. /6/

A Közgyűlés (küldött közgyűlés) összehívása:

a Főtitkár és az Elnök által – postai úton vagy a tag által erre a célra megadott e-mail címre – kiküldött meghívónak a Közgyűlés (küldött közgyűlés) napját 15 nappal megelőzően kell a tagokhoz megérkeznie.

A Közgyűlés (küldött gyűlés) határozatképességéhez a tagok több mint 50 %-ának (50 % + 1 szavazat) jelenléte szükséges. /6/

A határozatképtelenség miatt megismételt Közgyűlés (küldött gyűlés) változatlan napirend mellett hívható össze ugyanazon napra, ugyanazon helyre, az eredeti közgyűlési meghívóban megjelölt egy órával későbbi időpontra. A megismételt Közgyűlés a megjelentek számára tekintet nélkül határozatképes. /6/

A Közgyűlés (küldött gyűlés) döntési rendje:

- döntéseit a jelenlévő tagok szótöbbségével, nyílt szavazással hozza;
- titkos szavazással választja a Választmány tagjait, az Elnököt és Főtitkárt, valamint az Ellenőrző és Számvizsgáló bizottság tagjait;
- titkos szavazással dönt a tagsági jogviszony törléssel történő megszüntetéséről.

A Közgyűlés (küldött gyűlés) jegyzőkönyvvezetőt és a jegyzőkönyvet hitelesítő két tagot megválasztja, határozatait a Határozatok Tárában elhelyezi.

2. Rendkívüli Közgyűlést (küldött gyűlést) kell összehívni, ha a tagok minimum 20 %-a azt a Választmánytól – az ok és a cél megjelölésével – kéri. /6/

3. *A Közgyűlés (küldött gyűlés) kizárólagos hatáskörébe tartozik:*

- *döntés az Alapszabály elfogadásáról, módosításáról;*
- *döntés a Szövetség egyesüléséről, szétválásáról vagy feloszlásának kimondásáról;*

6. A Szövetséget a mindenkori elnök és főtitkár önállóan képviseli. *Az elnök és a főtitkár a bankszámla feletti rendelkezési, utalványozási jogot is önállóan gyakorolja.*

9. § A Szövetség gazdálkodása

1. A Szövetség éves költségvetés alapján működik. Bevételeinek alapját a 4. § 4-5 pontjaiban foglaltak képezik.
2. A gazdálkodás rendjét a hatályos jogszabályok és az Alapszabály, valamint a Közgyűlés (küldött gyűlés) határozza meg.
3. *A Szövetség célja megvalósítása érdekében nonprofit, kiegészítő jelleggel gazdasági-vállalkozási tevékenységet végezhet.*

10. § Záró rendelkezések

A Szövetség közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt.

A jelen Alapszabályban nem szabályozott kérdésekben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény és az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2012. évi CLXXV. törvény rendelkezései irányadók.

Az új, 2013. évi OEK TÁJÉKOZTATÓ

(az előadás a MaKOSZ konferencián hangzott el,
2012. november 7-én, Esztergomban)

Tisztelt Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim!

Mivel a jövő a jelenen keresztül a múlttal kezdődik, ezért a korábban OKI, ma OEK Tájékoztató története előadásunk szerves része.

A napjainkban már mindenki által jól ismert kiadvány csírája 1966-ban, az Országos Közegészségügyi Intézetben a Dezinszekciós és deratizációs osztály megalakulásához kötődik.

Az irtószer hatóanyagokra vonatkozó szakmai irányelvek már 1962-ben ismertek voltak. Ugyanis az Egészségügyi Minisztérium sorozatának „Rovar- és rágcsálóirtó-szerek felhasználása – Óvórendszabályok” címen Makara György és Zoltai Nándor közreműködésével elkészített első kötete az ezek alkalmazására vonatkozó gyakorlati kérdéseket is megfelelő mélységben ismertette.

Ugyanakkor az egyes hatóanyagokból előállított különféle formulációk felhasználásáról az azok alkalmazásában érdekelt (sem a közegészségügyi hálózat, sem a képezített szakemberek) semminemű információval nem rendelkeztek, tekintettel arra hogy a korábbi években (először 1955-ben, majd az 1959-ben) kiadott irtószer-rendeletek, jogszabályi jellegűkből adódóan az engedélyezett készítmények gyakorlati alkalmazására vonatkozó utalásokat nem tartalmazhattak.

Ennek a szakmai hiányosságnak kiiktatása érdekében az osztály hozzáfogott nemcsak a hiányolt ismeretek tartalmazó, hanem az irtószeres engedélyezésében bekövetkezett változásokat folyamatosan követő és rendszeres időközönként megjelenő szakmai útmutató elkészítéséhez.

Az első, 1966. és 1967. évi kiadványokban megjelent információk csak a közegészségügyi hálózat részére készültek.

1968-tól azonban a „Tájékoztató a felhasználható rovar- és rágcsálóirtó szerekről” címmel megjelent kiadásokban az egészségügyi kártevőirtásban valamennyi érdekelt számára az összes, a kiadvány nyomdába kerülésének időpontjában engedélyezett készítmény és azok felhasználására alkalmas eljárások ismertté váltak.

Ezzel párhuzamosan megteremtettük a kiadvány jogszabályba rögzített kötelező érvényű alkalmazásának lehetőségét. Az 1969-ben kiadott és 24 évig, 2003-ig hatályban levő irtószerrendelet rögzítette, hogy: „ az irtószeres használatának szakmai irányelveit az OKI Tájékoztató tartalmazza.”

Ezt a kötelezettséget a járványügyi rendelet végrehajtására 1973-ban kiadott egészségügyi miniszteri utasítások, az egészségügyi kártevőirtás Szabályzatai pedig megerősítették.

Az évek folyamán a Tájékoztató már nemcsak az irtószeres felhasználásra vonatkozó ismereteket részletezte, hanem egyre inkább az egészségügyi kártevők elleni védekezés teljes vertikumára vonatkozó szakmai irányelvek ismertetésére törekedett.

Ennek megfelelően annak ismeretanyaga a munkavédelem területén az egyéni védőeszközökkel és az orvosi vizsgálatok rendszerével, az elsősegélynyújtásban az orvosi szaksegéllyel, a környezetvédelemben pedig elsősorban az élővíz védelmére szolgáló, és a kártevő vállalkozások működésére vonatkozó szempontokat tárgyaló ismeretanyaggal bővült, amely a kiadvány újabb, a napjainkban is használt címének felvételéhez vezetett.

Később a HACCP-rendszer keretében az egészségügyi kártevőirtásra vonatkozó irányelv is beépítésre került melynek alkalmazása 2003-2007. között az akkori földművelésügyi, illetve egészségügyi miniszteri együttes rendelet szerint kötelező érvényű volt.

A kiadvány kötelező érvénye a járványügyi és a biocid rendeletben foglaltaknak megfelelően tovább bővült és napjainkban egyértelmű, hogy:

- a védekezés szakmai irányelveit,
- az alkalmazható irtószereseket és eljárásokat, valamint
- a közegészségügyi hálózat intézeteinek feladatait, továbbá
- az irtószeres szakszerű és biztonságos felhasználásával kapcsolatos részletes előírásokat továbbá azok értelmezésének kötelező érvényű szabályait a Tájékoztató tartalmazza.

Tisztelt Hallgatóság!

Több, mint 20 éven keresztül e jól bevált, mindenki által közismert szerkezetű kiadványnak általában 2 évenkénti kiadását semmi sem akadályozta.

A korábban jól áttekinthető folyamatok azonban az Európai Unió tagjaként, részben a „termékek szabad áramlását” biztosító irányelvekre figyelemmel, részben pedig a hatóanyag-felülvizsgálati program miatt rohamosan felgyorsultak, amelyek az engedélyezett irtószeres számának rohamos növekedéséhez vezettek, de ebben a jelenségben az ún. „kölcsönös elismerésre” beérkező kérelmek egyre szaporodó száma sem elhanyagolható.

Ezért napjainkban, egy nyomtatásban megjelenő kiadvány már nem alkalmas az engedélyezett irtószeres korábban megszokott formában történő ismertetésére, de akárcsak felsorolására sem.

Ezt támasztják alá a táblázatban feltüntetett adatok is, melyből kitűnik, hogy a 2010. évi Tájékoztató megjelenése óta, nem egészen 2 év alatt, az abban felsorolt készítmények közül 83 (ezek közül a rovarriasztó szerek közel 50, a rágcsálóirtó szereknek pedig 30%-a) került visszavonásra és 149 új formuláció engedélyezésre!

Ezért arra a következtetésre jutotunk, hogy a kiadvány tartalmát megváltoztatjuk és a több, mint 45 éves gyakorlattal ellentétben az irtószeres korábban mindenki által jól ismert több szempontú felsorolásától a készülő Tájékoztatóban eltekintünk.

Az elmondottaknak megfelelően az új Tájékoztató – jelenlegi elképzelésünk szerint – a következő fejezeteket tartalmazza.

Az **1. fejezet** a kémiai biztonság kérdése mellett a biocidekre és az azok közé tartozó irtószeresekre vonatkozó, részben az Európai Unió 2012-ben kiadott új, részben az előreláthatóan még két évig hatályban levő 2003-ban megjelent hazai biocid rendeletben rögzített fogalmi meghatározások ismertetésén túlmenően az Európai Unió felülvizsgálati programjának a kiadvány nyomdába kerülésekor fennálló aktuális helyzetét is ismerteti.

A **2. fejezet** a kártevők elleni védekezés általános érvényű vonatkozásai mellett a rezisztencia késleltetésének gyakorlati lehetőségeit sorolja fel.

A **3. fejezet** első alkalommal, önállóan foglalkozik a HACCP fogalomköre keretében az egészségügyi kártevők elleni védekezésnek az élelmiszer-ipari szakágazatokban, illetve a közétkeztetési- és a vendéglátó-ipari egységekben alkalmazandó rendszerével.

A kiadvány legjelentősebb változásai a **4. az 5. és a 6. fejezetet** érintik.

Az ízeltlábuak, a rágcsálók és a madarak elleni védekezés módszereit az egészségügyi kártevőirtásra jogosító szakképzés ismeretanyagára építve alakítottuk át. Minden módszernél, egységes szerkezet szerint, először leírjuk az eljárás alapelvét, majd felsoroljuk a célkártevőt vagy célkártevőket, ami, illetve amik ellen bevethető, megadjuk továbbá, hogy az eljárás alkalmazására milyen szakképzettségű személy jogosult. Ismertetjük az eljárás előnyeit és hátrányait, alkalmazásának gyakorlati technológiai szempontjait, továbbá a felhasználásakor betartandó biztonsági előírásokat.

A jelenlevő képesített szakemberek számára nyilvánvaló, hogy a Tájékoztatóban ismertetett valamennyi módszer hatékony alkalmazásához a különféle kártevők biológiai tulajdonságainak ismerete nélkülözhetetlen. Ez az értékálló, évtizedek óta gyakorlatilag változatlan tudásanyag az általunk készített, napjainkban már 15-re bővült Módszertani levélből szükség esetén bármikor felújíthatók. Az ábrán feltüntetett, és mint látható egyes kártevők esetében akár többször is átdolgozott (de a kártevők biológiai tulajdonságait érintetlenül hagyó!) kiadványok az internetről megjelenésükkel egyidejűleg folyamatosan letölthetők.

A **7. fejezet** kizárólag a munkatársi elsősegélynyújtás bármely mérgezésnél alkalmazható egyetlen lehetőségéről, az általános eljárás végrehajtására vonatkozó tudnivalókról, majd az orvosi szaksegély ellátásához szükséges információkról, irtószermérgezés esetén az egyes hatóanyagcsoportoknak, gázmérgezőkor pedig az alkalmazható mérgegázoknak megfelelően ad áttekintést.

A **8. fejezet** a munkavédelmi előírások keretében továbbra is az egyéni védőeszközökről, a munkaalkalmassági orvosi vizsgálatok és a biológiai monitorozás aktuális rendszeréről tájékoztat. A környezetvédelem területén pedig változatlanul az élővíz, a méhek, illetve a ha-

szon- és háziállatok védelme szempontjából meghatározó, továbbá a veszélyes hulladékokat érintő fontosabb előírásokat tartalmazza.

A **9. fejezet** ugyancsak változatlan formában és tartalommal a szakvállalatokat érintő mindazon irányelveket rendszerbe foglalja, amelyek a vállalkozások hatékony és veszélytelen működésének biztosítékai.

A **10. fejezet** továbbra is a közegészségügyi hálózat feladatait részletezi, amelyben kiemelt jelentőségű a védekezés aktuális helyzetéről történő folyamatos tájékozódás. Ismerteti továbbá az eljáráshoz nélkülözhetetlen adminisztratív és operatív teendőket, valamint a közegészségügyi hálózat elérési lehetőségeit.

E fejezet tartalmát azonban az államigazgatás területén bekövetkezett lényegi változások jelentős mértékben meghatározzák.

Az 1955-1990. között közismert és megyei tagozódású Közegészségügyi-Járványügyi Állomások, 1991-ben az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat megalakulását követően az ÁNTSZ megyei (fővárosi) intézetei követték. Ezek az intézmények 2006-tól a korábbi 19 megyei és 1 fővárosi tagozódás helyett már 7 regionális intézet keretében látták el tevékenységüket.

2011-ben azonban az ÁNTSZ korábbi (megyei majd regionális) intézetei a megyei tagozódású Kormányhivatalokhoz integrálódtak és napjainkban annak Népegészség-ügyi Szakigazgatási Szerveként látják el feladataikat.

Az előzőhöz hasonló változáson mentek át az egykori városi Közegészségügyi-Járványügyi Szolgálatok, amelyeket kezdetben az ÁNTSZ korábban városi, később kistérségi intézetei váltottak fel. Újabban pedig a korábbi kistérségi és fővárosi kerületi intézeteket a megalakuló járási hivatalokhoz integrálták.

Kétségtelen, hogy 1984-ig a járásokban már működött a hálózat Közegészségügyi-Járványügyi Kirendeltség elnevezéssel.

Függelék formájában a Tájékoztató nyomdába kerülésének időpontjában a tevékenység egészét érintő hatályos jogszabályok teljes szövegét feltüntetjük. Megjegyezni kívánjuk, hogy az ismertett jogszabályokban bekövetkező esetleges változások az interneten az ábrán feltüntetett keresés alapján aránylag könnyen és folyamatosan nyomon követhetők.

Tisztelt Konferencia!

Most az új kiadványból hiányzó fejezetre, az engedélyezett irtószerekre vonatkozó és a gyakorlat számára fontos információhoz jutás lehetőségére kívánunk rátérni. Ugyanis szakmai szempontból a forgalomban levő irtószerekre vonatkozó ismeretek a tevékenység ellátáshoz nélkülözhetetlenek.

Ezért meg kívánjuk teremteni annak lehetőségét, hogy valamennyi engedélyezett készítménynek legfontosabb jellemzői bárki számára az internet egy meghatározott honlapján elérhető legyenek.

Többcélú programot tervezünk. Így az irtószér megnevezésén túlmenően mód nyílik a termékcsoport/típus, a hatóanyag, a forgalmazási kategória, a felhasználási módszer, a gyártó és a forgalmazó szerinti keresés lehetőségére.

Elérhetővé kívánjuk továbbá tenni pdf-formátumban valamennyi forgalomban levő készítmény „Engedélyezési lap”-ját, amely elsősorban az alkalmazási paraméterek és biztonsági előírások ismeretéhez elengedhetetlen, ugyanis a termék eladásakor kötelezően átadandó „Biztonsági adatlap” ezeket az információkat nem tartalmazza.

Ezeket az információkat – az újonnan engedélyezett, illetve az időközben visszavont irtószereket – rendszeres időközönként a honlapra feltesszük.

Az új kiadvány megjelenésének időpontja az interneten történő elérhetőség lehetőségének megteremtésétől, az erre vonatkozó információs program?? elkészítésétől függ.

Meggyőződésünk, hogy a védekezési módszerek alkalmazására vonatkozó új ismeretanyaggal kiegészített, módosított szerkezetű, új OEK Tájékoztató tartalma mind a szakmai elvárásokat, mind a jogszabályokban rögzített követelményeket teljes mértékben kielégíti, továbbá megfelel az Európai Unió elvárásainak.

Az engedélyezett irtószerekre vonatkozó információknak a kiadványból való mellőzése pedig – véleményünk szerint – a Tájékoztató hosszú időn keresztül alkalmazhatóságát teszi lehetővé.

Reméljük, hogy ebben a várhatóan 2013 elején megjelenő kézikönyvben az egészségügyi kártevőirtás területén bármely érdekelt megtalálja az érdeklődési körének megfelelő gyakorlati ismereteket.

(**dr. Szlobodnyik Judit, Zöldi Viktor, Papp Kamilla, dr. Erdős Gyula**
Országos Epidemiológiai Központ,
Budapest)

A 2012. évi szervezett csípőszúnyog-gyérítés adatai

Az országos helyzet áttekintése és a tapasztalatok értékelése érdekében, a szervezett csípőszúnyog-gyérítést légi úton, az Országos Tisztifőorvosi Hivatal engedélyével végző szakvállalatok a hatályos *Tájékoztató* 4.2.9.1. pontja szerint tárgyév október 15-ig kötelesek írásban az alábbi adatokról tájékoztatni az Országos Epidemiológiai Központ Dezinszekciós és Deratizációs Osztályát:

- a ténylegesen elvégzett kezelések száma, a kezelt terület(ek) helye, nagysága és időpontja (imágóirtás és lárvairtás vonatkozásában külön-külön);

- az egyes helyeken egy-egy kezeléshez felhasznált készítmény (szúnyogirtó és/vagy szúnyoglárva-irtó szer) megnevezése és mennyisége (több készítmény alkalmazása esetén külön-külön);
- a kezelések hatékonyságának konkrét, %-os mérési eredményei az egyes területeken alkalmazott készítményekre (szúnyogirtó és/vagy szúnyoglárva-irtó szerre) vonatkozóan, továbbá
- a kezelések során szerzett tapasztalatok és javaslatok.

2012-ben légi imágógyérítésre 20, tenyészőhely-kezelésre 8 szakvállalat kért

és kapott engedélyt. Ezek közül 18, illetve 5 cég végzett ténylegesen kezelés(ek)e)t. Jelen közleményben ismertetjük a szakvállalatoktól beérkezett, 2012. évben végzett imágó- és lárvagyérítésre vonatkozó adatokat.

(1) Imágógyérítés

A légi úton, ULV-eljárással végzett kezelések összesített adatait az **1. táblázat** tartalmazza.

A 2012-ben kezelt teljes területnagyság az előző évinél 20%-kal nagyobb volt, viszont az azt megelőző 3 év átlagától jelentősen elmarad, annak csak mintegy harmada (**2. táblázat**).

1. táblázat Légi ULV-eljárással végzett kezelések adatai, 2012.

KEZELÉS HELYE	KEZELT TERÜLET ÖSSZESEN (HEKTÁR)	KEZELÉSEK SZÁMA	FELHASZNÁLT ULV KÉSZÍTMÉNYEK MENNYISÉGE ÉS HATÉKONYSÁGA					
			MOSQUITOX 1 ULV *MOSQUITOX 1 ULV FORTE		K-OTHRIN 10 ULV #K-OTHRIN ULV ^DELTA ULV		AQUA K-OTHRINE	
			LITER	%	LITER	%	LITER	%
<i>Kiemelt területek</i>								
BALATON	14397	1-3	2420	81	#5005	85,5	-	-
VELENCEI-TÓ	286	1	-	-	-	-	14	87
TISZA-TÓ	8090	1-3	-	-	-	-	405	82
FERTŐ-TÓ + SOPRON	9980	3-4	-	-	-	-	499	91
BUDAPEST	4000	3	1300	89	#1400	87	-	-
<i>Megyék</i>								
BARANYA	2688	2	-	-	#1616	-	-	-
BÁCS	6940	3	-	-	60 #2970	-	-	-
BÉKÉS	13390	1-3	-	-	#6864	85	-	-
BORSOD	8820	1	-	-	529	85	-	-
CSONGRÁD	10649	1-7	-	-	#5237	85	-	-
FEJÉR	6112	1-4	-	-	#1766	-	140	-
GYŐR	30889	1-13	-	-	-	-	1370	87
HAJDÚ	2600	2	-	-	#1560	-	-	-
JÁSZ	13985	1-3	*200	93	#6791	93	-	-
KOMÁROM	3133	4	-	-	#1200	-	62	-
PEST	11873	1-4	-	-	#1460	85	480	89
SZABOLCS	5798	1-2	2520	85	98	-	-	-
TOLNA	1980	3	-	-	#790 ^240	-	-	-
VAS	1974	1-3	-	-	26	-	77	89
ZALA	1590	3	265	-	#380	-	-	-
ÖSSZESEN	159174		6505 *200	85 93	713 #37039 ^240	85 87	3047	88

2. táblázat Légi ULV-eljárással kezelt területnagyság, 2008-2012.

Év	Területnagyság (ha)
2008	444073
2009	477310
2010	649773
2011	131230
2012	159174

Minden, erre a célra engedélyezett irtószer alkalmazásra került 2012-ben. A hatóanyaga mind a 6 terméknek a deltametrin, amely így a hazai légi imágógyérítésben használt egyedüli biocid hatóanyag (megjegyzendő, hogy a Mosquitox 1 ULV Forte szinergensként piperonil-butoxidot tartalmaz). A felhasznált ULV-formulációk közül 4 (a Mosquitox 1 ULV, a Mosquitox 1 ULV Forte, a K-Othrin ULV és a Delta ULV szúnyogirtó szer) felhasználásra kész, 2 (az Aqua K-Othrine rovarirtó koncentrátum és a K-Othrin 10 ULV-koncentrátum) hígítva alkalmazandó. Az utóbbi két formuláció felhasznált mennyisége, a hígítási aránnyal korrigálva lehetővé teszi az egyes készítmények kezelt területre kijuttatott arányának értékelését, amelyet az **3. táblázat** szemléltet.

Az adatok alapján elmondható, hogy a kezelt területek 85%-án két készítménnyel végezték a szúnyogimágók légi gyérítését. Ez a kép hasonló a 2011. évi-

3. táblázat ULV-formulációk megoszlása a kezelt terület arányában, 2012.

Irtószer neve	Területnagyság (ha)	Részesedés a teljes terület nagyságából (%)
K-Othrin ULV szúnyogirtó szer	70887	44,5
Aqua K-Othrine rovarirtó koncentrátum	64106	40,3
K-Othrin 10 ULV-koncentrátum	11884	7,5
Mosquitox 1 ULV szúnyogirtó szer	11497	7,2
Delta ULV szúnyogirtó szer	400	0,25
Mosquitox 1 ULV Forte szúnyogirtó szer	400	0,25

hez, azzal a különbséggel, hogy akkor nem ennyire kiegyensúlyozott (45-40%), hanem 60-26%-os volt a K-Othrin ULV szúnyogirtó szer és az Aqua K-Othrine rovarirtó koncentrátum részesedése.

Az imágóirtás hatékonyságát a kezelés előtt, illetve azt követően, időegység alatt a vizsgált személyre szálló nőstény imágók számolásával állapítják meg. Az 1. táblázatból kitűnik, hogy az elvégzett kezelések a szakmai követelményként támasztott legalább 80%-os hatékonyságot elérték, illetve meghaladták. A készítményenkénti összesített átlagokból pedig megállapítható, hogy a közülük lévő különbség elhanyagolható mértékű. A kezelések jelentős részénél sajnálatos módon nem történt hatékonysági mérés, illetve ha volt is, erről osztályunkat nem tájékoztatták.

(2) Lárvaérintés

A csípőszúnyog lárvákra szelektív *Bacillus thuringiensis* var. *israelensis* (Bti) hatóanyagú készítményekkel végzett kezeléseket a 4. táblázat részletezi.

A táblázat adataiból kitűnik, hogy 2002-höz viszonyítva a kezelt területnagyság az előző évihez képest 44%-kal nagyobb volt, azonban jelentősen elma-

rad az azt megelőző 3 év átlagától: annak csak mintegy 60%-át érte el.

Rendkívül kedvezőtlen az a tendencia, hogy a lárvaérintésekkel a kivitelezők már második éve teljesen mellőzik a szilárd formulációkat. Ennek oka minden bizonnyal ezek magasabb fajlagos költsége, azonban meg kell jegyezni, hogy a növényzettel fedett tenyészhelyeken a folyékony halmazállapotú készítmények rosszabb hatásfokkal alkalmazhatóak, illetve használatuk ilyen szituációkban kifejezetten ellenjavallt.

(3) Összefoglalás

Összességében elmondható, hogy 2012-ben számottevő csípőszúnyog-populáció az országban sehol nem alakult ki. Gondot legfeljebb időszakosan és lokálisan okoztak egy-egy faj, illetve több, együtt fejlődő faj alkotta szúnyoggyűttes koncentráltabbban megjelenő nőstényei. Ebben szerepet játszott a közepesen csapadékos tél, amelyet csapadékban szegény tavasz követett. Az aszályos időjárás nyáron is megmaradt, amihez kánikulai időszakok társultak. Ezért nagyobb időszakos, csapadék következtében létrejövő tenyészhelyek jellemzően nem alakultak ki, illetve a nagyobb

folyók árterein is csak a tenyészhelyek kisebb része került víz alá.

A kezelések egy részére – a beszámolók szerint – „preventív” jelleggel, nemzeti ünnepet (augusztus 20.), illetve a település közösségi életéhez kapcsolódó, jelentősebb szabadtéri programot megelőzően került sor.

(4) A szervezett szúnyoggyérítést érintő jogszabályi változás

A 18/1998. (VI. 3.) NM (járványügyi) rendelet 2012 áprilisában módosult. E szerint:

Földi járműről melegköd-képzéssel vagy hidegköd-képzéssel vagy ULV-eljárással történő szúnyogirtás csak a külön jogszabály alapján vagy az egészségügyi kártevőirtó tevékenységről és az egészségügyi kártevőirtó tevékenység engedélyezésének részletes szabályairól szóló 2/2010. (I. 26.) EüM rendelet alapján kiadott egészségügyi kártevőirtó tevékenységi engedély birtokában végezhető. A földi járműről végzett szúnyogirtást a kezelést megelőző 24 órával a **kezelés helye szerint illetékes kistérségi népegészségügyi intézetnek be kell jelenteni.** A bejelentésben közölni kell

- a kezelendő terület helyét és nagyságát,
- a szúnyogirtás kezdetének és befejezésének időpontját,
- az alkalmazásra kerülő irtószert,
- a kijuttatás módját, valamint
- a kezelésre jogosult szakképzett személy nevét.

(5) Újonnan engedélyezett készítmény

A Bábolna Környezetbiológiai Központ Kft. kérelmet nyújtott be a Mosquitox®-LAMBDA 1 ULV szúnyogirtó szer 2012. január 26-án kelt forgalomba hozatali engedélyének módosítására, amelyben kezdeményezték – a földi kijuttatás mellett – a légi úton való alkalmazásra történő engedélyezést is. A kérelemhez a szakmai követelményeknek megfelelő hatékonyság-vizsgálati jelentést mellékeltek. Ennek megfelelően a készítmény az idei szezonban már légi úton is kijuttatható lesz (ennek részleteit az új használati utasítás fogja tartalmazni.)

Zöldi Viktor, Papp Kamilla
(Országos Epidemiológiai Központ, DD Osztály)

4. táblázat Szúnyogtenyésztő helyek kezelése, 2008-2012.

ÉV	KEZELÉS HELYE	KEZELT TRÜLET SZÁMA (hektár)	KEZELÉSEK SZÁMA	ALKALMAZOTT KÉSZÍTMÉNY			KIJUTTATÁS MÓDJÁ	HATÉKONYSÁG (%)
				CORABAC L (liter)	CORABAC G (kilogramm)	VECTOBAC 12 AS (liter)		
2008	országosan	10621	1-4	6791	25	2152	légi, földi	80
2009		10111	1-6	1638	40	4496	légi, földi	83-94
2010		8180	1-5	4246	40	1410	légi, földi	88-95
2011		3980	1-8	485	–	2647,8	légi, földi	85-92
2012		3064	1-3	1084	–	1628	légi	83
	BALATON	10	1	–	–	10	földi	–
	BARANYA	817	1	132	–	505	légi	–
	BÉKÉS	858	6	671	–	187	földi	–
	BORSOD	250	1	300	–	–	légi	–
	CSONGRÁD	400	2	–	–	320	légi	–
	GYŐR	283	1-2	–	–	283	légi	84
	SZABOLCS	40	1	16	–	–	–	83
	ZALA	–	–	–	–	–	–	–
	ÖSSZESEN	5722	–	2203	–	2933	–	–

A kártevőirtás szabványosítása

(Elhangzott a MaKOSZ XXII. országos konferenciáján,
Esztergomban, 2012. november 7-én)

A kártevőirtási tevékenységet elsősorban EU-irányelvek és rendeletek szabályozzák, melyek a következők:

- **2009/128/EK irányelv** a peszticidok fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról;
- **528/2012 rendelet** a biocid termékek forgalmazásáról és felhasználásáról;
- **1107/2009/EK rendelet** a növényvédő szerek forgalomba hozataláról;
- **2006/1233/EK irányelv** a belső piaci szolgáltatásokról.

Mivel ezek a rendeletek és irányelvek nem teljes körűen fedik le a kártevőirtó szolgáltatók tevékenységét, ezért az Európai Szabványügyi Szervezet (CEN) megalakította a CEN/TC 404 műszaki bizottságot, amelynek keretein belül elkezdtek dolgozni azt az európai szabványt, amely a „Kártevő-mentesítési szolgáltatások. Követelmények és kompetenciák” címet kapta. A szabvány alkalmazói biztosak lehetnek majd abban, hogy megfelelnek az európai előírásoknak, illetve az általuk nyújtott szolgáltatás elismert lesz mind a hazai, mind az európai piacon. Biztonságos és hatékony – valódi szakértőket felvonultató – szolgáltatást tudnak biztosítani, ezáltal az ügyfelek bizalma és nem utolsósorban piaci részesedésük is növelhető, hiszen közbeszerzési pályázatok esetén a szabványoknak való megfelelés, főleg az európai szabványoké elsőbbséget élvez.

2011-ben megalakult a CEN/TC 404 európai műszaki bizottság magyar tükörcbizottsága az MSZT/MB 913, amelyre azért volt nagy szükség, hogy az európai szabványok készítésében a magyar kártevőirtóipar érdekei képviselve legyenek. Az MSZT/MB 913 tagjai által kialakított egységes álláspontot a CEN/TC 404 ülésén az MB tagjai által megválasztott szakértő – jelen esetben Dr. Bajomi Dániel – képviseli.

A szabvány minden kártevő elleni tevékenységet folytató vállalkozásra vonatkozik, ugyanakkor nem vonatkozik a mezőgazdasági növényvédelemre és a rendszeres szerződéses takarítási szolgáltatásokhoz társuló szokásos takarításra és fertőtlenítésre. Az alkalmazási területet követően a szabvány legkritikusabb és egyben a legfontosabb része a fogalom meghatározások, még érezhetően kiforratlanok, de valószínűleg a tárgyalások előrehaladtával le fognak tisztulni.

Az európai szabvány kulcsfontosságú része az alábbi folyamatábra, amely a kártevő-mentesítési szolgáltatás folyamatát mutatja be lépésről lépésre:

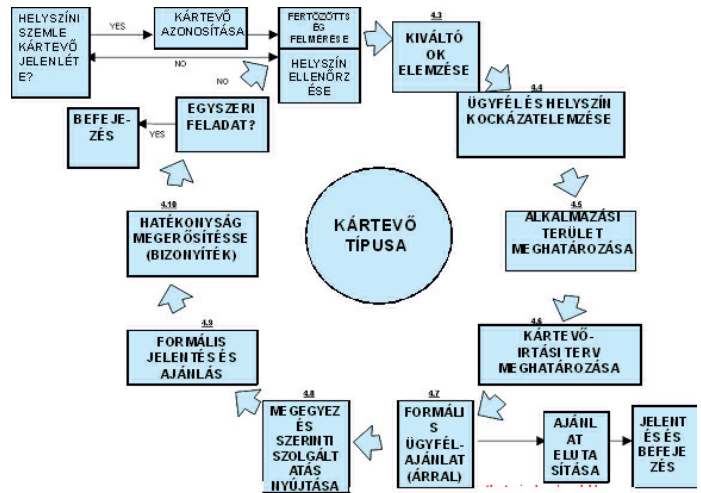
Az egyes lépésekhez tartozó feladatoknak – melyeket a szabvány szakaszai részletesen kifejtenek – nemcsak meg kell felelniük a szolgáltatóknak, hanem bizonyítaniuk is kell, hogy képesek ezen folyamatok lépéseinek megfelelni.

Az alábbiakban nagy körvonalakban bemutatásra kerül maga a szabványjavaslat.

A folyamat első lépéseként fel kell mérni a FERTŐZÖTT-SÉG MÉRTÉKÉT, amely a következőkből áll:

- kártevő(k) azonosítása (jelenlévő, várható);
- jelenlétük mértéke és eloszlása;
- helyi tényezők felmérése;
- korábbi vizsgálatok, kezelések stb. hatékonyságának áttekintése és értékelése.

Ha megállapításra került a kártevők jelenléte, második lépésként fel kell mérni a FERTŐZÖTT-SÉG FORRÁSÁT/KI-

VÁLTÓ OKÁT, amelyet később mind a formális ajánlathoz, mind pedig a kezelési stratégiák tervezéséhez figyelembe kell venni.

A kezelési stratégia kiválasztásához az ügyfél és a helyszín KOCKÁZAT-ÉRTÉKELÉS-ére van szükség, ahol is fel kell mérni:

- az épület jellegét és szerkezetét;
- a környezetet;
- helyszínt és az ott végzett tevékenységeket;
- az ügyfélnek a kockázathoz való hozzáállását;
- számításba kell venni a környezetre és nem a célfajokra gyakorolt hatásokat.

Minden szolgáltatónak ismernie kell azokat a rendeleteket, amelyek érvényesek rájuk és ezek ismeretében kell kiválasztaniuk a megfelelő irtási stratégiát.

A fentiek ismeretében el kell készíteni a KÁRTEVŐMENTESÍTÉSI TERV-et. A kártevőmentesítési terv kialakításakor az alábbi lehetőségeket kell mérlegelni, majd kiválasztani a megfelelő(ke)t:

- * élőhely-módosítás;
- * biológiai irtás;
- * fizikai irtás;
- * mechanikai szabályozás.

A következő lépésként a szolgáltatónak el kell készítenie a FORMÁLIS AJANLAT-át az ügyfélnek. A formális ajánlat legalább a következőket tartalmazza:

- * a fertőzőtség relatív kockázata;
- a helyszíni vizsgálat eredménye;
- a megállapított fajok eredete és előfordulásuk helye;
- a kártevők eloszlása és nagysága;
- a lehetséges károk, az intézkedés sürgősségének meghatározása;
- a javasolt kezelési stratégia leírása és teljes kockázatértékelése;
- külső segítség igénybevétele igen/nem (ha igen kikkel pl.: közműszolgáltatók);
- árajánlat stb.

Ha az ügyfél elfogadta a szolgáltató formális ajánlatát, a szolgáltató megkezdheti a működési protokollok szerinti SZOLGÁLTATÁS-t, amely tartalmazza:

- a megfelelő irtási módszer kiválasztását;
- az alkalmazási módszert;
- a készlet szállítását;
- a hulladékkezelést és a helyszín megtisztítását
- a kezelésről készült nyilvántartásokat (milyen hatóanyag, milyen mennyiségben stb.).

A szolgáltatás elvégzése után a szolgáltatónak FORMÁLIS JELENTÉS-t kell készítenie az ügyfél számára, amelynek tartalmaznia kell, hogy a megegyezés szerinti szolgáltatást elvégezte, ugyanakkor minden eltéréstől tájékoztatnia kell az ügyfelet. Ezt követően minden olyan ajánlott intézkedésre is fel kell hívnia a szolgáltatót az ügyfél figyelmét, amellyel elkerülheti a fertőzés kiújulását.

A szabvány külön kitér az egyes kompetenciára, ki mely feladatokra jogosult, és az egyes jogosultságokhoz mivel kell rendelkeznie. Külön szakasz foglalkozik a szolgáltatás során használt berendezésekkel és eszközökkel, illetve kitér a szükséges dokumentációk körére.

Mivel ezen európai szabvány még nagyon kezdetleges fázisban van, ezért természetesen e cikkben szereplő adatok/tartalmak változhatnak, de mégis nagy vonalakban fel tudja hívni a kártevőirtási szolgáltatást végző cégek figyelmét a várható európai előírásokra.

Csik Gabriella
Magyar Szabványügyi Testület

Irtószerek felhasználása

Az utóbbi időben sok kártevőirtó szolgáltatót gondot okozott a patkányirtás során az etető szerelvényeken elhelyezendő szöveg (felirat), mert az ellenőrzést végző közegészségügyi hatóság eltérő szöveg feltüntetéséhez ragaszkodott.

Ezért levélben fordultunk az ÁNTSZ OTH-hoz, hogy adjon iránymutatást a 38/2003. (VII. 7.) ESzCsM-FVM-KvVM együttes rendelet 8. számú mellékletének 6. pontjával kapcsolatban.

Mellékelten közöljük az OTH Járványügyi Főosztályvezetőjének, Dr. Ócsai Lajosnak a választát.

ÁLLAMI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI ÉS TISZTIORVOSI SZOLGÁLAT
Országos Tisztifőorvosi Hivatal

Iktatószám: Jü-12894-2/2012.
Tárgy: Válasz irtószerek felhasználásával kapcsolatban

Magyar Kártevőirtók Országos Szövetsége

Dr. Bajomi Dániel
elnök

Vogronics László
főtítkár

Budapest
Budafoki út 183.
1117

Tisztelt Elnök Úr!
Tisztelt Főtítkár Úr!

2012. augusztus 10-én kelt megkeresésével kapcsolatban az alábbi választ adom.

A biocid termékek előállításának és forgalomba hozatalának feltételeiről szóló 38/2003. (VII. 7.) ESzCsM-FVM-KvVM együttes rendelet 8. számú mellékletének 6. pontja alapján a rágcsálóirtás során kihelyezendő szerelvényeken az alkalmazó nevéként a szolgáltatást végző gazdasági társaság megnevezésének feltüntetése szükséges. Az, hogy a kihelyező neve kerüljön a dobozra a vállalkozás helyett nem indokolt.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2012. szeptember 4.

Dr. Ócsai Lajos
járványügyi főosztályvezető

Járványügyi Főosztály

Cím: 1097 Budapest, Gyáli út 2-6. – Levelezési cím: 1437 Budapest, Pf. 839.
Telefon: +36 1 476 1279 – Fax: +36 1 215 5311 – E-mail: jarvany@oth.antsz.hu

A CEPA törekvése az európai kártevőmentesítés érdekében

(Elhangzott a MaKOSZ XXII. országos konferenciáján, Esztergomban, 2012. november 7-én)

A CEPA-t 1974-ben alapította a Belga, a Brit, a Holland, a Francia és a Spanyol Kártevőirtó Szövetség. A CEPA napjainkban 22 európai ország nemzeti és regionális szövetségeit és kártevőmentesítési szolgáltató cégeit, valamint nagy nemzetközi gyártókat és forgalmazókat tömörítő konföderáció.

Európában a kártevőirtás területén több mint 10.000 vállalat 40.000 alkalmazott munkatárssal működik, mintegy 3.000.000 euros évenkénti bevételt produkálva. Ezen túlmenően, a kártevőirtási tevékenység hatása kiterjed pl. az élelmiszerfeldolgozók, a -forgalmazók és a -szolgáltatók védelmére is, ezzel több mint 4.000.000 euro-t elérve évente.

A szakmánk veszélyben van, amennyiben nem győzünk meg minden döntéshozót, hogy mi nem elpusztítjuk az embereket, az állatokat, a környezetet..., hanem éppen hogy megvédjük ezeket. Minden nap ócsárolnak bennünket, hogy veszélyt jelentünk a környezetre és hogy alternatív megoldások is rendelkezésre állnak – így próbálva meggyőzni politikusokat.

Szükséges annak biztosítása, hogy a kártevőmentesítő ipart úgy ismerjék, mint amely felelősséget vállal azért, hogy

megóvja a közegészségügyi kockázatoktól az európai polgárokat és a környezetet, amelyben élnek. A kártevők potenciális negatív hatása nem csak az élelmiszert érinti azáltal, hogy megsemmisíti vagy megfertőzi az emberi és állati élelmiszert, hanem az egészséget is, mivel a legtöbb kártevő betegségek és potenciális járványok hordozója.

Öt évvel ezelőtt a CEPA új stratégiát alakított ki, egy erős brüsszeli ügyviteli csapat felállításával, pénzügyi forrásainak jelentős növelésével, új tagok vonzásával, és új látókör, valamint új megjelenés létrehozásával. Mindezeknek a lépéseknek az eredményképpen az Európai Bizottság jobban elismeri tevékenységünk és működésünk fontosságát.

Részt veszünk a Termék Engedélyezési és Kölcsönös Elismerési Csoport munkájában, amely hat hetente találkozik Brüsszelben. Ez a csoport elsődleges fontosságú a biocid termékek engedélyezési eljárásában, valamint néhány biocid alkalmazásának esetleges korlátozásában.

A CEPA legfőbb tevékenysége 2010 óta az Európai Kártevőmentesítési Szolgáltató Ipar Európai Szabványának kialakítása. Az Európai Szabványügyi Hivatalon (CEN) belül létrejött a CEN TC

404 technikai csoport e szabvány részletes kidolgozása érdekében. Ennek a célja a követelmények és alapkompenciák meghatározása a kártevőmentesítő szolgáltató vállalatok által nyújtott szolgáltatások olyan szakmai szintjének elérése érdekében, amely megfelel a magánvállalatok, a közintézmények és a szolgáltatást igénybe vevők szükségleteinek. Ebben a csoportban a legaktívabb európai szövetségek szakértői vannak jelen, beleértve Dr. Bajomi Dánielt, a MaKOSZ elnökét is.

A 2013. évi véglegesítést követően a szabvány rendelkezésre fog állni, hogy minden ország, illetve vállalkozás azt önkéntes alapon alkalmazza. A megfelelés hitelesítése – az az eljárás, amely lehetővé teszi a kártevőirtó vállalatok számára annak bizonyítását, hogy megfelelnek ennek a szabványnak – a CEPA felügyelete alatt kerül majd megszervezésre.

A szabvány kulcsfontosságú lesz tevékenységeink szakmai jellegének, valamint a legfontosabb európai kártevőirtó szolgáltató szövetségeket képviselő CEPA alapvető hatásának elismerésében.

Bertrand MONTMOREAU
a CEPA elnöke

Az Európai Kártevőmentesítő Szövetségek Konföderációja - CEPA - szervezeti struktúra átalakítást hajtott végre egy, a Kártevőmentesítési Szolgáltatásra vonatkozó Európai Szabvány kiadása érdekében

A CEPA rendkívüli közgyűlése (2013. február 5., Brüsszel) egyhangúlag megszavazta az Alapszabály oly módon történő átalakítását, amellyel előkészítheti az utat a Konföderáció non-profit szervezetté történő átalakításához, a belga törvények szabályozása szerint.

A bejegyzési papírokat a CEPA öt legnagyobb nemzeti szövetsége (Franciaország, Németország, Olaszország, Spanyolország és az Egyesült-Királyság), valamint a Belga és a Holland szövetségek – mint a CEPA alapító tagjai – írták alá.

Ez egy mérföldkő a Konföderáció fejlődési folyamatában, egy jeladás minden törvényhozó testület felé, hogy a CEPA kész megragadni minden kihívást és lehetőséget, amely egy, a Kártevőmentesítési Szolgáltatásra vonatkozó Európai Szabvány kialakítására vár. A Szabvány jelenleg a CEN-nel, az Európai Szabványosítási Bizottsággal történő együttműködésben kialakítás alatt van, és megjelenése jövőre várható.

A bejegyzési ceremónián megjelent CEPA Igazgatók (balról jobbra): Francesco Saccone, Rainer Gsell, Brigitte Guillot, Frederic Verwilghen, Bertand Montmoreau (az Igazgató Tanács elnöke), Simon Forrester, Martina Flynn, Daniel Lucien, Serge Simon, Alain van Lidth de Jeude és Roland Higgins.

(a sajtóanyag az amerikai PCT News internetes magazinban (www.pctonline.com/cepa-revises-corporate-structure.aspx) is megjelent - a szerk.)

(fordította: Németh Mária)

Biztonsági adatlapok és expozíciós forgatókönyvek: hogyan készítsük, mire használjuk?

(Elhangzott a MaKOSZ XXII. országos konferenciáján, Esztergomban, 2012. november 8-án)

Jogi alapok

A biocid termékek, mint kész szerek fel vannak mentve a REACH rendelet (1907/2006/EK) előregisztrációs és regisztrációs kötelezettsége alól. Tehát ilyen termékek importja esetén 1 t/év mennyiség felett sincs ilyen feladat.

Azonban a felmentés nem szerepel az un. CLP rendeletben (1272/2008/EK), ezért a veszélyesnek minősülő biocid termékek forgalomba hozatala esetén az abban szereplő veszélyes anyagkomponensek új osztályozását be kell jelenteni az Európai Vegyi Anyag Ügynökségnek. Ez a feladat mennyiségtől független, de csak a felhasználói lánc elején álló cégeket érinti, akik kémiaiilag ezeket a hatóanyagokat gyártják, vagy a Közösségbe importálják.

Hasonlóan nem vonatkozik felmentés a biztonsági adatlap adási kötelezettségre, és arra, hogy a felhasználó az abban megadott biztonságos módon használja a veszélyes terméket (REACH rendelet, annak módosításai és aktualizálásai). A továbbiakban e két kérdéssel foglalkozom.

Időben változott, hogy mikor, milyen jogszabály szabályozta e két területet. Itt három fontos időpontot kell figyelembe venni:

2007. június 1. Az 1907/2006/EU rendelet (REACH) hatályba lép,

2010. december 1. A 453/2010/EU rendelet hatályba lép (a REACH II. mellékletét módosította, mely a biztonsági adatlapok formáját szabályozza, a továbbiakban néha adatlap rendeletnek fogjuk hívni). Az 1272/2008/EU rendelet (CLP) hatályba lép az *anyagok* osztályozására.

2015. június 1. Az 1272/2008/EU rendelet (CLP) hatályba lép a keverékek osztályozására.

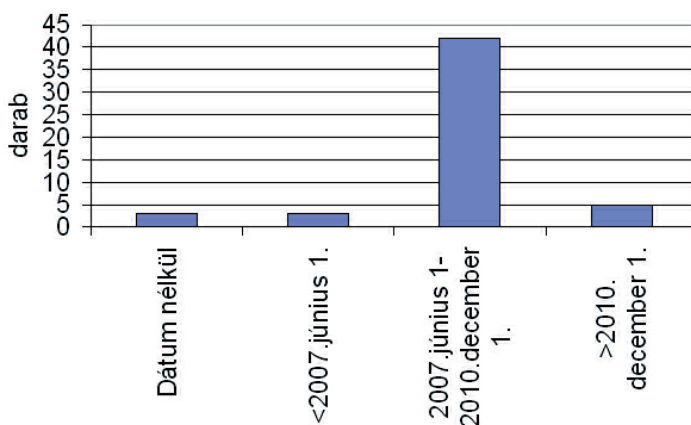
2007. június 1. előtt a veszélyes vegyi anyagok osztályba sorolását és a mellékelendő biztonsági adatlapok kezelését, tartalmát és formáját a 44/2000 EüM rendelet szabályozta, tehát a kétféle szabályozást megadó rendelet ugyanaz volt. Ezt követően a rendeleti háttér szétvált, majd 2010-től kezdve attól is függött, hogy anyagokról, vagy keverékekről volt-e szó. Mindezt az 1. táblázat szemlélteti:

A fenti határidőket úgy kell tekinteni, hogy az adatlap kiadási dátuma szabja meg, hogy milyen előírásoknak kell, hogy megfeleljen. Voltak átmeneti felmentések, de azok 2012. december 1-vel lejártak.

Feldolgoztam egy biocid termékekkel kereskedő cég hon-

lapjáról letölthető biztonsági adatlapokat és az 1. ábrán adom meg az „eredményt”.

1. ábra A forgalomban lévő adatlapok száma a kiadási dátum függvényében.

Az adatlapokat átvizsgálva megállapítható volt, hogy szinte egyetlen egy sem felelt meg teljesen az adott időszakban érvényes követelményeknek. Az öt db. 2010 után kiadott adatlap közül pl. csak egyetlen, nem is hazai eredetű adatlap felelt meg többé-kevésbé a 453/2010/EK bizottsági rendeletnek.

Az adatlapok kezelési és tartalmi követelményei

- minden, a címkéje alapján veszélyes termékhez kell, hogy magyar nyelvű adatlappal rendelkezünk,
- a formának meg kell felelnie a kiadási dátum alapján megszabott követelményeknek. Ezért (is) kell ilyen dátum az adatlapon, azon kívül olyan lapszámzás, mellyel igazolható, hogy minden oldal a rendelkezésünkre áll. 2010. december 1. után kötött szakasznevek és alpontok. Mind-egyiket ki kell tölteni, vagy jelezni, hogy miért nincs adat az adott pontra,
- az a célszerű, ha az adatlapok részét képezik az irányítási rendszerünknek, mint külső, ill. belső dokumentumok,
- ha rendelkezésre áll, meg kell adni a regisztrációs számokat. Ha nincs ilyen, jelezni lehet ennek okát (felmentés, még nem regisztráltak, stb.),
- a 2. szakaszban meg kell adni a termék PBT vagy vPvB besorolását.

1. táblázat Az osztályba sorolást és az adatlapok kezelését meghatározó rendeletek (a fenti pontos dátumok helyett csak az éveket adva meg)

Időtartam	Anyagok			Keverékek		
	Osztályozás	Kezelés	Adatlap formája	Osztályozás	Kezelés	Adatlap formája
2007 előtt	44/2000	44/2000	44/2000	44/2000	44/2000	44/2000
2007-2010	44/2000	REACH	REACH	44/2000	REACH	REACH
2010 – 2015	CLP	REACH	453/2010	44/2000	REACH	453/2010
2015-től	CLP	REACH	453/2010	CLP	REACH	453/2010

– A veszélyességi osztályba soroláshoz (akár a saját, akár a beérkezőben találtak ellenőrzéséhez) a lehetséges forrás csökkenő fontossági sorrendben:

- Az anyagok harmonizált osztályozási listája a CLP rendelet VI. mellékletében. Az adott végpontra ezek alkalmazása kötelező. Figyelni kell, hogy ennek már két aktualizálása is megjelent (a műszaki haladáshoz való igazítás). Az egyesített lista Excel fájl formájában letölthető <http://ecb.jrc.ec.europa.eu/classificationlabelling/clp/ghs/downanx6.php>
- Az eddigi regisztrációkban megadott osztályozások: ezek a vizsgálati eredmények legteljesebb anyaga alapján, több regisztráló megegyezéséből születtek, tehát megalapozottnak tekinthetők. Az Ügynökség honlapjáról www.echa.europa.eu a jobb felső sarokban található keresővel elérhetőek a regisztrációs dokumentumok publikus részei, köztük az anyagok régi és új (CLP) osztályozásai is. Ugyanitt elérhetőek az Ügynökségnél történt CLP bejelentések is. Ezeknél általában több eltérő osztályozás található ugyanarra az anyagra is, saját döntés, hogy melyiket választjuk.
- A beszállító által megadott osztályozás: jogilag ezt kell elfogadni, de ha tovább forgalmazzuk a terméket, teljes felelősségünk van a megfelelő osztályozásra, tehát jó, ha a fenti két helyen ellenőrizzük azt.
- További források a hazai elektronikus bejelentések anyaga, vagy a nagy finomvegyszer gyártók (Merck, Sigma-Aldrich) által megadott osztályozás.

A 3. szakaszban felsorolandó komponensek

A veszélyes anyagkomponenseket fel kell sorolni a biztonsági adatlapok 3. szakaszában. Azt, hogy milyen koncentráció felett, a 453/2010 rendelet adja meg részletesen (általában 0,1 és 1%-osak a koncentrációs határok).

A PBT, a vPvB és a jelöltlistán <http://echa.europa.eu/hu/candidate-list-table> szereplő anyagokat már 0,1% felett meg kell adni. Ezek mind olyan komponensek, melyeket tudatosan adtunk a biocid keverékünkbe. Amennyiben olyan komponenst is keverünk be, mely nemzeti munkahelyi határértékkel rendelkezik a 25/2000 rendelet 1. mellékletében, akkor ezekre nincs koncentrációs határ: akármilyen kis mennyiség hozzáadását meg kell adni a 3. szakaszban.

Más a helyzet azokkal az összetevőkkel, melyek az anyagkomponensekben vannak. Mivel ezek együtt születnek ezekkel az anyagokkal, megadásuk nem kötelező, de a fenti esetekben, főként, ha munkahelyi határérték vonatkozik rájuk, megadásuk célszerű: nem felsorolva, hanem az adott anyagkomponenshez tartozóan, pl. lábjegyzetben.

Elvileg lehetséges, hogy bizonyos komponenseket ne azonosítsa az adatlap készítő, pedig a felsorolásuk kötelező. Erre a magyar hatóságtól kell engedélyt kérni. Nem volt ez bevett gyakorlat, ennek ellenére sokszor tapasztaljuk, hogy komponensek – bizalmas információra való hivatkozással – nincsenek azonosítva a 3. szakaszban.

Végül külön figyelmet kell fordítani azokra a komponensekre, melyekre bár harmonizált osztályozás vonatkozik, de bizonyos követelmények fennállása miatt mégsem a harmonizált osztályozás érvényes rájuk. Ilyenek pl. a szénhidrogén származékok, melyeknek ha a benzoltartalma 0,1% alatt van, akkor már nem rákkeltők. Vagy a nehezebb párlatok, melyekben a poliaromás szénhidrogéntartalom egy bizonyos százalék alatt van, és ezért szintén nem kell őket a harmonizált osztályozásban megadott rákkeltőként osztályozni. Ezt a harmonizált listában egy „megjegyzés” teszi lehetővé és célszerű a 3. szakaszban erre is az adott anyagkomponensnél lábjegyzetben hivatkozni. Így elkerülhető, hogy az adatlapot fogadó ne akadjon fenn azon, hogy a CAS vagy EC szám alapján rákkeltő harmonizált osztályozású komponens nem így osztályozta az adatlap készítő.

A szabályozással kapcsolatos információk, 15. szakasz

Ez a szakasz sok félreértés forrása. Általában az adatlap-készítők ide hosszú jogszabálylistát tesznek, még jó, ha a hazait és nem azon országét, ahol az adatlap készült (amivel mi itt Magyarországon nem sokra megyünk). Ezzel szemben a 453/2010/EK rendelet az adatlapban szereplő anyagokra vonatkozó speciális jogszabályokat kívánja itt feltüntetni. Pl. a SEVESO, a PIC vagy a POP rendelet. A hazai jogszabályokat akkor, ha „*az anyag vagy a keverék jogszabályi státusára vonatkozó (a keverékben lévő anyagokra is kiterjedő) nemzeti információt, ideértve az arra vonatkozó javaslatot is, hogy e rendelkezések eredményeként mit kell tennie a címzettnek*” feltétel teljesül. Tehát pl. a keverékre vagy a benne lévő anyagkomponensekre vonatkozó hazai bejelentési számokat, vagy a biocid rendelet alapján kapott engedélyezési számokat. Ezzel igazolja az adatlap készítő,

hogy az adott termék és minden komponense elfogadható a hazai piacon.

Létezhetnek olyan iparági dokumentumok is, melyekre itt lehet hivatkozni. Ezek az adatlapban szereplő anyagok biztonságos kezelésére adnak tanácsokat. Ilyen pl. izocianátokra az ISOPA ajánlása, vagy a klórozott oldószerekre az EUROCHLOR ajánlata.

Az expozíciós forgatókönyvek

Ha az anyagot gyártó vagy importáló regisztrálta, és az adott anyag veszélyes, és ha mennyisége nagyobb volt, mint 10 t/év, akkor készítenie kellett kémiai biztonsági értékelést és csatolnia a regisztrációs dossziéhoz. Ennek része az expozíciós forgatókönyv. Ezt a legközelebbi aktualizáláskor mellékelnie kell a biztonsági adatlaphoz. A regisztrációs számot egyidejűleg meg kell adni, anyagokra az 1. szakaszban, keverékek anyagkomponenseire pedig a 3. szakaszban.

A kereskedők és a keverékkészítők a regisztrációs számokat (az utolsó négy jegyet elhagyhatják) be kell, hogy írják az adatlapba, ha már megkapták.

Érthetetlen, hogy a nagyvolumenű anyagokra, pl. olajtermékek, etanol, izopropil-alkohol, hajtógázok, a keverékkészítők nem kaptak még forgatókönyvet, ill. regisztrációs számot, pedig ezeket minden bizonnyal már 2010. december 1. előtt regisztrálták.

A keverékkészítőnek nem kell a hozzá beérkező anyagkomponensekre vonatkozó forgatókönyvet továbbadnia, de az azokban lévő információt be kell építenie vagy egy keverék-forgatókönyvbe (nem kötelező keverékekre illet készíteni!), vagy pedig a keverék biztonsági adatlapjába. Tehát nagy valószínűséggel, ha illet kap, aktualizálnia kell a keverékének a biztonsági adatlapját.

Felhasználás-azonosítás

A REACH rendelet alapvető célja, hogy a felhasználók biztonságosan használják a hozzájuk beérkező vegyi anyagokat. Az erre vonatkozó tájékoztató az adatlapban található, és azt be kell tartani (ha nem értünk vele egyet, jelezni kell a beszállítónak). Ha azonban expozíciós forgatókönyvet is kapunk, akkor ennél többre van szükség. A forgatókönyv készítő bizonyos felhasználásokra adta be a regisztrációját és az ő felhasználási láncában csak ezekre a felhasználásokra lehet használni a veszélyes anyagot, ill. az anyagot tartalmazó veszélyes keverékeket. Ezeket az „azonosított” felhasználásokat tartalmazza a forgatókönyv (és ilyen esetben az adatlap 1. szakasza) azokkal a műszaki paraméterekkel együtt, melyek az adott felhasználást elfogadható biztonságúvá teszik.

Azért, amennyiben forgatókönyv érkezik egy felhasználóhoz (ha kereskedőhöz érkezik, haladéktalanul tovább kell adnia), ellenőriznie kell, hogy a saját felhasználási paramétereit belül vannak-e a forgatókönyvben megadott biztonságos paramétereken. Ilyen paraméterek az adott időtartam alatt felhasznált mennyiség, a felhasználás időtartama, a hőmérséklet, az alkalmazott műszaki intézkedések (szellőzés, szennyvízkezelés, véggázkezelés, zárt technológia, stb.).

Ha nincsenek, lehetséges, hogy a forgatókönyvben megadott kockázatkezelési arány még messze az elfogadható 1-es érték alatt van. Ekkor a forgatókönyv-

ben megadott arányosítással ki kell számolnunk, hogy a saját, kevésbé biztonságos paramétereink esetén is még az arány 1 alatt marad-e. Ha igen, a felhasználásunk elfogadható biztonságú. Ha nem, jeleznünk kell ezt először a beszállítónak, aki saját számításával igazolhatja, hogy a felhasználásunk mégis biztonságos (ekkor általában aktualizálnia kell a regisztrációját, mindkettő költséget jelent...). A másik lehetőség, hogy saját magunk végezzük el a kémiai biztonsági értékelést a REACH XII. melléklete alapján. Ehhez nagyon gyakran új toxikológiai vagy ökotoxikológiai vizsgálatokat kell végeztetnünk. Ezt a tény-

fél éven belül (a forgatókönyv és a regisztrációs szám beérkezésétől számítva) az Ügynökségnek jelentenünk kell, és egy évünk van a felhasználásunk biztonságossá tételére.

Lehetőségünk van beszállító váltásra, de kicsi a valószínűsége, hogy az ő forgatókönyve más paramétereket tartalmaz, hiszen a regisztrációban a gyártók és az importálók ezeket egyeztettek. Végül lehetőségként abbahagyhatjuk az adott veszélyes termékkel való nem elfogadható kockázatú munkát (termékváltás vagy a tevékenység abbahagyása).

Dr. Körtvélyessy Gyula

Első átfogó felmérés a kullancsok által terjesztett agyhártyagyulladás helyzetéről

A szűnyog után a kullancs a második legfontosabb kórokozó vektor, ugyanakkor a szakemberek előtt ismert, hogy a kullancs elleni integrált védekezésből több éve hiányzik a rovarölő szeres védekezés (nincs engedélyezett készítmény). Eddig úgy tűnt, a hatóságok nem kellő súllyal veszik figyelembe a kullancsok közegészségügyi – járványügyi fontosságát. Ebben látszik elmozdulás, miután az Európai Betegségmegelőzési és Járványügyi Központ (European Centre for Disease Prevention and Control /ECDC/) 2012-ben kiadta az első átfogó, 30 Uniós és EFTA országra kiterjedő felmérését a kullancsok által terjesztett agyhártyagyulladás (TBE) helyzetéről. Ugyan a tanulmány nem önálló felmérésen alapul, hanem a tagországok jelentett adataira, ill. publikált irodalmi adatokra támaszkodik – melyből következően a metodika nem teljesen egységes – nagyon fontos következtetéseket tesz közzé. Ezt megelőzően csak részleges felméréseket készített az ECDC.

Továbbra sem áll azonban rendelkezésre megfelelő információ annak megválaszolására, hogy a kullancsok gyérítésének hiánya mennyiben befolyásolja a kullancsok által terjesztett betegségek előfordulását.

Kullancsok által terjesztett leggyakoribb betegségek:

Európában két általánosan elterjedt kullancs eredetű betegség van: kullancsok által terjesztett agyhártyagyulladás (TBE) és a lime kór. Nincs megfelelő kezelés a TBE megbetegedés gyógyítására, viszont hatékony vakcina áll rendelkezésre a fertőzés megelőzésére. A lime kór ezzel szemben hatékonyan kezelhető és gyógyítható antibiotikumokkal. Ezen kívül csak néhány déli országban (Törökország, Albánia) fordul elő a Krími-Kongói vérzések láz, ami nagyon gyors és súlyos lefolyású.

Lime kór:

A lime kór a legelterjedtebb kullancsok által terjesztett betegség Európában, Észak-Amerikában és Ázsiában és a földrajzi kiterjedése egyre növekszik. Európában a lime kór gyakorisága: átlagosan a kullancsok 12 %-a fertőzött. Közép-Európában a legmagasabb fertőzöttség: adult kullancs: > 20 %, nimfa: > 10%.

TBE fertőzött kullancsok elterjedése

A kullancsok elterjedése Európa nyugati partjaitól Japánig tart, de a TBE-vel fertőzött kullancsok elterjedése csak viszonylag korlátozott területekre terjed ki. A legnagyobb TBE fertőzési veszélyt jelentő terület egy egybefüggő sáv: a középkelet európai, az észak európai, illetve a balti államokban van. Az utóbbi évtizedekben Európa fertőzött, endemikus területein nőtt a fertőzések száma, ill. a fertőzött terület továbbterjedt észak felé. Ennek lehetséges okaiként a globális felmelegedést, a szociális-ökonómiai változásokat, a növényzet és állatpopulációk változását, valamint a hatékonyabb diagnosztikát és információs rendszert jelölte meg a jelentés. A lehetséges okok felsorolásban nem szerepel a rovarölő szeres védekezés (populáció gyérítése) hiánya.

Kullancsok TBE fertőzöttsége

Annak kockázata, hogy valaki TBE vírussal fertőzött kullancsokkal találkozik, három tényező alapján határozható meg: a kullancs sűrűsége az adott területen, a fertőzött kullancsok aránya és az emberek viselkedése (humán expozíció).

A kullancsok sűrűségéről továbbra is kevés adat áll rendelkezésre, inkább a TBE fertőzések adatai elérhetők. A tanulmányhoz készült irodalomkutatás azt mutatta, hogy a publikációk 72 %-át az agyhártyagyulladás szempontjából legveszélyeztetettebb országokban publikálták (a felmérésben résztvevő országok együttdében).

A korábbi (nem teljes körű) felmérések alapján a legtöbb kullancs nem fertőzött TBE vírussal, a veszélyeztetett területeken is csak a kullancsok 0,1 – 5 %-a fertőzött, de egyes területeken ennél sokkal magasabb is lehet. A TBE fertőzésveszélyes területek jellemzően a népszerű szabadtéri pihenő és kiránduló helyek.

A TBE fertőzés veszélyére leggyakrabban a bejelentett fertőzések alapján következtetnek. A területek behatárolása viszont ebben az esetben problémás, hiszen az inkubációs idő egy-két hét, ezért nem minden esetben határozható be: a fertőzés mely területen történt.

Magyarországon a TBE esetek száma jelentősen csökkent a 1982-2007-es időszakban: az időszak elején még 100 000 lakosra 3 eset jutott, az időszak végén, már csak 0.6 eset. Ezzel jelentős tendenciáról számolt be a 2012-es ECDC jelentés, mi-

szerint Európában a TBE fertőzések száma az 1976-1989-ben regisztrált évi 1452 eset szintjéről közel duplájára emelkedett a 1990-2007-es időszakban (évi 2805 eset). Az utóbbi évtizedek TBE eseteinek európai növekedését részletesebben áttekintve, a 2003, 2006 és 2009-2010 es években volt jelentős növekedés. Az összes esetek 25%-át Csehország jelentette. Magyarország nincs az 5 legtöbb esetet jelentők között. A védőoltások alkalmazása előtt Ausztriában volt a legmagasabb a fertőzések lakossághoz mért aránya.

A TBE fertőzés természete

Megközelítően a TBE fertőzések kétharmada tünetmentes (aszimptomatikus). A fertőzés után a súlyos betegség kifejlődésének az esélye: minden 4 fertőzéstől egy súlyos. Megbetegedések esetén a betegek egyharmada hosszú távú egészségkárosodást szenved. TBE fertőzés esetén nincs megfelelő kezelés, az egyetlen hatásos védekezés a megelőzés, a vakcina. A TBE vírussal való fertőződés immunitás kialakulásához vezet és véd az újabb fertőzésektől. Az Oroszországban található TBE vírustörzs kimenetele nem ritkán végzetes, sokkal súlyosabb megbetegedést okoz, mint az európai törzs. Viszonylag friss eredmény: kimutatták, hogy a pasztörizetlen nyers tejjel is bejuthat az emberi szervezetbe a vírus és megbetegedéseket okozhat.

Javasolt védekezés, megelőzés

Az ECDC tanulmány az alábbi javaslatokat teszi: Fontos ismerni a TBE fertőzés veszélyes területeket Európában és megfelelő óvintézkedéseket tenni a humán fertőzések megelőzésére.

Megelőzés:

DEET tartalmú rovarriasztó használata a fedetlen bőrfelületen.

Megfelelő védelmet nyújtó ruházat viselése: hosszú ujjú ing/pulóver és hosszúszarú nadrág, szárát zokniba vagy csizmába gyűrve

Zokni és nadrág szárának permetrin hatóanyagú rovarölő szerrel való kezelése.

Az ECDC tanulmány nem tesz javaslatot a kullancsok elleni vegyszeres, rovarölő szeres védekezésre. Figyelembe véve azon megállapítást, hogy a TBE fertőzésveszélyes területek jellemzően a népszerű szabadtéri pihenő és kiránduló helyek, az integrált védekezésben helye lenne az irtószerek védekezésnek is. Koncentráltan, a leglátogatottabb, a legfertőzésveszélyesebb területeket kezelve.

(az anyagot fordította és összeállította:
Karikás Sándor, Bábolna Bio Kft.)

HÍREK, CIKKEK

www.vancouver.com - 2012. augusztus 14.

Mobil utánfutókkal harcolnak az ágyi poloskák ellen Vancouverban

A tavalyi évben a B.C. Housing cég 800.000 dollárt (kb. 182 millió Ft) költött Lower Mainland (Kanada) területén az ágyi poloskák irtására.

A B.C. Housing cég 130.000 dollárt (kb. 30 millió Ft) költött két darab, a lenti képen látható hőkezelő utánfutó megvásárlására, hogy felvegyék a harcot az ágyi poloskák ellen Lower Mainland-i telephelyükön.

A mobil utánfutók 2012 februárjában kezdték meg a helyszínekre történő "utazásukat". Mindegyikben generátor, kábelek, melegítő, ventilátorok és szenzorok találhatóak, amelyek az érintett egységekben felállíthatók. A hő nagyon hatásos az ágyi poloskák megsemmisítésében, mivel mind a kifejlesztett poloskákat, mind a petéket elpusztítja, míg a permetezés a petéket nem öli meg.

A hőmérsékletnek négy óráig 50 C°-on kell maradnia. Ezt a B.C. Housing szerint sokkal könnyebb elérni favázas épületekben, mint betonépületekben.

"Fontos megjegyezni, hogy a hőkezelés vagy bármely más kezelés nem zárja ki feltétlenül a megismételt kezelések szükségességét. Amennyiben a helyszín ismét fertőzötté válik – amely számtalan módon könnyen megtörténhet – újabb kezelés válik szükségessé", magyarázza Dale McMann, a B.C. Housing Lower Mainland-i irodájának ügyvezetője.

McMann elmondta, hogy a B.C. Housing széles körben alkalmazza a tradicionális permetezést, de ez rengeteg előkészületet igényel, valamint a lakóknak el kell hagyniuk a helyszínt a permetezés alatt és azt követően, ráadásul a permetezés nem öli meg a petéket.

"Továbbá, az elmúlt néhány évben a leghatásosabb rovarirtók közül néhányat kivontak a piacról, az ágyi poloskák pedig a megmaradt rovarirtók közül néhányra rezisztensekké váltak," mondja McMann. A B.C. Housing új hőkezelő utánfutója 18 különböző helyszínt kezelt, ebből kilencet Vancouverben. Mindaddig egyetlen helyszínt sem kellett visszatérniük a hőkezelés megismétlésére, ezzel szemben számos esetben utólagos permetezést kellett végezni. A B.C. Housing professzionális kártevőirtókat alkalmaz, akik a rendelkezésre álló legjobb kezelést javasolják, továbbá a lakók számára széles körű segítséggel és tanácsokkal szolgálnak az ágyi poloskák kiirtása érdekében, valamint javaslatot tesznek, hogy milyen megelőző lépéseket tegyenek annak érdekében, hogy azok ne is térjenek vissza.

"Szervezetünk szolgáltatást és támogatást nyújt azoknak az egyéneknek, akik gyakran nehéz körülmények között élnek, mint például a mentális egészségügyi és szenvedélyfüggő esetek. A támogatott lakhatási körülmények között élők – életmódjuk miatt – kihívást jelenthetnek a kártevőirtás folyamatos végzése szempontjából. Nem törődnek azzal, hogy mit biztonságos vagy nem biztonságos bevinni az otthonukba. Így pedig

HÍREK, CIKKEK

mindez ismételt kártevőirtási kezelésekre vezethet, amely szomszédokra is kihatással lehet.”

A B.C. Housing a hőkezelő utánfutók hosszabb ideig tartó alkalmazása után közlést teszi a hatékonysággal kapcsolatos információkat.

A Capital Region Housing Corporation hasonló utánfutókat alkalmaz Edmontonban. Mielőtt a B.C. Housing megvette volna a két utánfutót, tanulmányozták az edmontoni helyzetet és tevékenységet, és megállapították, hogy az utánfutók alkalmazása jelentős pénz- és munkaráfordítást takarít meg.

origo.hu – 2012. szeptember 5.

Gáztól károsodtak az egri múzeum műtárgyai

Egy négy évvel ezelőtti fertőtlenítés során súlyosan károsodtak az egri vármúzeum műtárgyai, amiért a fenntartó szervezet most feljelentést tett. Elképzelhető, hogy a vegyszer az ott dolgozók egészségére is ártalmas lehetett.

A Dobó István Vármúzeum több mint 700 műtárgya súlyosan károsodott egy négy évvel ezelőtti fertőtlenítés során - közölte a Heol.hu hírportál kedden. Nem zárható ki, hogy a felhasznált vegyszer az ott dolgozók egészségére is ártalmas lehetett.

A raktárban, ahol legalább 32 ezer vegyes összetételű kerámia, textil, bútor, viselettörténeti, képzőművészeti, műszaki tárgyi emlék volt elhelyezve - még 2007-ben súlyos rovar- és gombafertőzés lépett fel - mondta a Heves Megyei Múzeumi Szervezet fenntartásáért is felelős intézmény igazgatója, Benedek István.

Az, hogy a műtárgyak károsodtak, csak 2011-ben jutott az akkori fenntartó, a Heves Megyei Önkormányzat tudomására, ami után belső vizsgálatot rendeltek el. Ennek során kiderült: a raktárban tárolt tárgyakon már 2009-ben elváltozások jelentkeztek, azonban az akkori illetékesek érdemi lépéseket nem tettek.

Ellentmondóak az információk, hogy mennyi helyiséget gázosítottak el, valószínűleg nem akkor zajlott a gázosítás, mint az az eddigi dokumentumokból ismert, s a felhasznált gáz tényleges mennyiségéről sincs hiteles adatunk - hangsúlyozta az igazgató.

A legfertőzöttebb közel 700 tárgyat elkülönítették és elszállították, és több mint felének már részleges restaurálása is megtörtént. A raktárban maradt tárgyak vizsgálata folyamatos. A károsítás óta eltelt négy esztendő ellenére olyan bizonyító erejű dokumentumok kerültek elő, amelyek alapján a Heves Megyei Múzeumi Szervezet ismeretlen tettes ellen feljelentést tett az Egri Rendőrkapitányságon - írja a Heol.hu.

www.pestmagazine.co.uk – 2012. szeptember 12.

Növekedőben van-e a macskabolha fertőzés?

Az angol BBC Radio 4 fogyasztói műsora, a “You and Yours” az előző hónapban riportot közölt a macskabolhák kapcsolatban, ami után elárasztották őket a hallgatók hozzászólásaikkal. Hasonló cikkek jelentek meg a médiákban és a

BBC News weboldalán, valamint néhány kártevőirtással kapcsolatos fórumon is.

Néhányan a macskabolhák számának növekedését az elmúlt két év nedves és enyhe nyári időjárása valamint a jól szigetelt házak és viszonylag enyhe telek kombinációjára vezették vissza. Mások szerint ennek oka az, hogy a háziállat tulajdonosok egyre többször online rendelik meg a bolhairtó termékeket, kikerülve ezzel az állatorvosokat, ezáltal az ő tanácsait is arra vonatkozóan, hogyan kezeljék a bolhaproblémát. Sőt, vannak, akik a bolhák szaporodását annak tudják be, hogy azok rezisztenssé váltak az ellenük leggyakrabban alkalmazott kezelésekkel szemben.

Dr. Tim Nuttall-nak, a Liverpool-i Egyetem állatorvos bőrgyógyászána nincs kétsége afelől, hogy a bolhák az elmúlt öt évben, de kifejezetten az elmúlt két évben szaporodtak el. Véleménye szerint, míg a rezisztencia elkerülhetetlen része az evolúciónak, a jelenlegi probléma nagy részben annak tudható be, hogy a háziállat tulajdonosok nem megfelelően használják a bolhakezelő termékeket.

Mi is történik tehát? Nem is olyan régen, a bolhák elleni védekezés egy kártevőirtó tevékenységének jelentős részét képezte, de a spot-on állatorvosi gyógytermékek, mint pl. a Frontline megjelenésével ez a tevékenység visszaszorult. Most vajon ismét fellendülőben van ez a tevékenység?

[Miami AP](#) – 2012. október 9.

Meghalt egy floridai csótányevő verseny első helyezettje

– jelentették a hatóságok – miután tucatnyi élő bogarat és férget evett meg

Mintegy 30 résztvevője volt egy hullókkal kereskedő bolt által szervezett versenynek, amelynek fődíja egy pítón volt.

A 32 éves Edward Archbold nem sokkal a verseny vége után rosszul lett, és a bolt előtt összeesett. Kórházba vitték, ahol már csak a halál beálltát állapították meg. A hatóságok a boncolás eredményére várnak a halál okának kiderítéséhez.

“Hacsak a csótányok nem voltak valamilyen baktériummal vagy más patogénnel fertőzöttek, nem gondolom, hogy a csótányok elfogyasztása nem biztonságos,” mondta Michael Adams a Kaliforniai Egyetem entomológus professzora, hozzátéve, még sohasem hallott arról, hogy valaki csótányfogyasztás után meghalt volna. “Néhány ember allergiás a csótányokra,” mondta, “de a csótányokban, illetve a csótányok családjába tartozó rovarokban nincsenek mérgező anyagok.”

A verseny többi résztvevője közül senki sem lett beteg, jelentette a helyi seriff irodája.

A versenyt szervező bolt tulajdonosának ügyvédje elmondta, hogy minden résztvevővel aláírtak egy nyilatkozatot, amelyben “vállalták a felelősséget részvételükért ezen az egyedi és szokatlan versenyen.”

Az elfogyasztott csótányokat “hullókká táplálására, biztonságosan és helyileg tenyésztették, kontrollált környezetben.”

HÍREK, CIKKEK

Yahoo!News - 2012. október 11.

Egy tanulmány szerint az egerek tudnak énekelni

...és nem csak a párjukat elcsábító ultrahangon előadott szerenád. Tudnak csoportban is énekelni.

A Tulane Egyetem (New Orleans, USA) tudósai felfedezték, hogy amikor két hím egeret együtt tartanak, azok összehangolják a hangjukat. Igen, mint egy kórus... egy pöttöm egér kórus.

A Telegraph szerint a tanulmány azért nagy meglepetés, mivel eddig a kórusban éneklés a Beach Boys sajátossága volt, vagy, még inkább "emberek, denevérek és egy maroknyi madár és a nagy emlősfajoké".

Dr. Erich Jarvis, neurobiológus, aki áttekintette a tanulmányt, azt nyilatkozta a Telegraph-nak: "Azt állítjuk, hogy az egerek agya korlátozott ahhoz, hogy vokális éneklést tanuljanak, míg a beszélni tanulás képessége megtalálható az emberekben, a dalolni tanulás képessége pedig a madarakban". Hozzáte-

szi, hogy az egerek dalolási képessége nem olyan fejlett, mint az embereké. (Vagyis, egyelőre Justin Biebernek nincs egérmegfelelője.)

Mindenesetre nem az "American Idol" (a magyar megfelelő lehetne mondjuk: az "Év hangja" - a szerk.) verseny rágcslóversziója a tanulmány célja. A kutatás kedvezően hathat az emberi rendellenességek tanulmányozásában. Jarvis szerint, "ha nem tévedünk, ezek a felfedezések nagy lökést adhatnak a tudósoknak olyan betegségek tanulmányozásában, mint az autizmus és a szorongásos rendellenességek."

Pest Magazin – 2012 November/December

Ezt mind én csináltam!

Fenntartható rágcslóirtás? Ne menjünk tovább egy Jack Russel terriernél, 'akit' Basil-nek hívnak

Képzelnének maguk elé egy májusi reggelt Worcestershireben (U.K.), ahol farmerünk, Andrew Parkes éppen takarmányboltját készül kitakarítani a kis Basil-lel az oldalán. A teleszkópos traktor elkezd mozgatni a bálákat, ezzel együtt a patkányok is elkezdenek szaladgálni. Az ösztönnek engedelmeskedve Basil lecsap, és hamarosan 11 döglött patkány hever a porban.

A következő négy órában, ahogy a takarítás folytatódik, Basil újabb és újabb patkányokat kap el, és a délelőtt végére 35-re nő a számuk.

Andrew, aki tejüzemet üzemeltet, illetve szántóföldet is művel Spetchley-ben (Worcestershire megye) leszögezi, hogy nem Basil a fő "kártevőirtó" a farmon: 'Mi is, mint a legtöbb farmer manapság, kapcsolatban állunk egy professzionális

kártevőirtó vállalattal, amely kezeli a patkányproblémát" - mondja Andrew - "De minden évben, különösen késő ősszel elszívjuk a patkányok beáramlását a földről."

Sajnos, a kis Basil idén nyáron meghalt. A búzaföldön szaladt át kutyatársával, egy fiatal labradorral, amikor is szívrohamot kapott. "Nagyon szomorú, hogy így rövid élet jutott neki (2009-2012), de az teljes volt," - mondja Andrew - "Mindenhová követtem engem és nagyon ragaszkodott hozzám."

Basil emlékére Andrew egy táblát helyezett el a farmon álló ház oldalán: "Egy hűséges terrier; egy nagyszerű patkányfogó; egy kis legenda."

Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) – 2012. november

Helyzetjelentés a Dengue-lázzal

Először tapasztalták a dengue-láz tartós terjeszkedését Európában az 1920-as évek óta. Az *Aedes aegypti* szúnyog által terjesztett vektor 2005 óta van jelen Madeira szigetén. A járvány nagy és jelentős közegészségügyi eseményt jelent, tekintettel a dengue 20-30 éves globális terjeszkedésére, és a Madeirán megforduló nagyszámú turistára.

A járvány 2012. október elején kezdődött, és mostanra már 1357 dengue-láz esetet számoltak össze a madeirai egészségügyi dolgozók. Ezek közül 669 esetben laboratóriumi vizsgálat erősítette meg a dengue-lázat, 688 esetben csak valószínűsíthető a kórokozó jelenléte. 89 ember kapott kórházi kezelést, halálesetről még nem érkezett jelentés.

Eddig 25 Madeira szigetéről Európába visszatérő emberről mutatták ki a súlyos lázzal és fájdalommal járó betegséget, amit breakbone-nak, vagyis csonttörő-láznak, is neveznek.

A portugál nemzeti és regionális közegészségügyi hatóságok minden ide vonatkozó óvószabályt foganatosítottak, ennek következtében a dengue vérrel vagy más emberi eredetű anyaggal történő továbbadásának kockázata csökkent Madeira szigetén.

A Madeira-i lakosok, illetve odalátogatók számára javasolt az egyéni védekezés a szúnyogcsípés ellen. A dengue-t egy nappal aktív szúnyog terjeszti, következőképpen a védekezést egész nap folyamatosan végezni kell.

Azok az utazók, akik a Madeira-i tartózkodásukat követő 21 napon belül lázas tüneteket észlelnek, fejfájással, szemüregi fájdalommal, izom- és/vagy ízületi fájdalommal, bőrkiütések-

HÍREK, CIKKEK

kel társulva, forduljanak orvoshoz. Az ECDC információkat gyűjt be az EU/EAA tagállamokból jelentett, megerősített esetekről.

A földrajzilag szomszédos területeken (pl.: Kanári-szigetek) és más EU tagállamokban fel kell becsléni és ellenőrzés alatt kell tartani az *Aedes* szúnyog-népeséget.

¹ A dengue-láz egy fertőzés, amelyet a dengue-vírus okoz. A betegségnek két formáját különböztetik meg: a klasszikus dengue-lázát és a vérzéses dengue-lázát. A klasszikus forma az egész világon jelen van a trópusi területeken, míg a vérzéses forma főleg Ázsia déli részén fordul elő. A dengue-vírust szúnyogok adják tovább (azaz terjesztik). A dengue-lázát "csonttörő-láz"-nak is nevezik, mivel olyan erős fájdalmat okozhat, hogy a beteg úgy érzi, mintha eltörnének a csontjai. A dengue-láz tünetei között a láz, a fejfájás, a kanyaróhoz hasonló bőrkiütés, valamint izom- és ízületi fájdalmak szerepelnek. Ritka esetekben a dengue-láz életveszélyessé is válhat, kétféle módon: az egyik a vérzéses dengue-láz, ami vérzést, a vérerek szivárgását, és a (véralvadást előidéző) vérelemek számának csökkenését okozza; a másik életveszélyessé válható forma a dengue-sokk szindróma, ami veszélyesen alacsony vérnyomást okoz.

International Pest Control - 2012 november/december

USA adatok a West Nile vírusról

A Járványügyi és Megelőző Központ (CDC – USA) frissített adatokat tett közzé, miszerint az USA 50 tagállamából 48 (a kivételek Alaszka és Hawaii voltak) jelentett szúnyogokban, madarakban és emberekben talált nyugat-nílusi fertőzést, 2012. szeptember 11-éig. 2.636 emberi megbetegedésből 118 halállal végződött, amely mintegy 35 %-ot jelent.

A 2.636 esetből 1.405 (53 %) idegrendszer károsító (mint pl. meningitisz vagy encefalitisz), 1.231 (47 %) pedig idegrendszer nem károsító megbetegedésnek minősült. Összehasonlításképp, 2012. szeptember 4-éig összesen 1.992 esetet jelentettek, ebből 1.069 volt idegrendszer károsító, 87 pedig halállal végződő.

Ez az 1.405, nyugat-nílusi vírus által okozott, idegrendszer károsító megbetegedés a legnagyobb szám, amelyet a CDC-nek szeptember második hetében jelentettek, mióta a nyugat-nílusi vírus megjelent az USA-ban, 1999-ben. A CDC szerint ez a szám jelzi legjobban, hogy a nyugat-nílusi vírus járvány. Az össz. 2.636 nyugat-nílusi fertőzéses esetszám 2003 szeptember második hete óta a legnagyobb szám, amit jelentettek.

Petőfi Népe - 2013. január 6.

Támadnak az ágyi poloskák - szaporodnak, kellemetlenek, de járványokat nem okoznak

Egyesek szerint a turistaforgalom, mások szerint inkább az elszegényedés lehet az oka annak, hogy az utóbbi évtizedben újra egyre több helyen lehet találkozni a '60-as években egyszer már felszámoltként vélt ágyi poloskával.

Legalább 3500 éve élősöködik az emberen. Európa-szerte, így Magyarországon a 20. század első felében jól ismert és gyakori kártevő volt. A fejlett országokban viszont a második világháborút követően – elsősorban a DDT alkalmazásának és a társadalmi-gazdasági fejlődésnek köszönhetően – jelentős mértékben visszaszorult az ágyi poloska. Mára legalább két ge-

neráció nőtt fel úgy, hogy szinte nem is hallott erről az élősöködőről. Lehet, hogy itt az ideje, hogy megismerkedjenek vele, hiszen egyre több helyről jelezték: ismét elszaporodtak.

Zöldi Viktor biológus, az Országos Epidemiológiai Központ főtanácsosa azt mondja: az 1990-es években, Angliában jelent meg az első közlemény, amely az ágyi poloska fokozódó terjedésére utalt. Azóta több más európai országból, valamint Ausztráliából, Kanadából és az USA-ból is jelezték, hogy ismét felbukkantak a vérszívó rovarok. Az USA-ban és Nyugat-Európában döntően a szállodák fertőzöttek, amit a globálissá vált nemzetközi kereskedelemnek és az utazásnak tulajdonítanak.

Magyarországon az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat szaklaboratóriuma már 1997-től tapasztalta, hogy egyre nagyobb arányban küldenek be hozzájuk meghatározás céljából ágyi poloskát. Itthon az esetek felében lakásokban, 20-25 százalékában hotelekben és kollégiumokban okoz problémát az ágyi poloska. Legalábbis ez derül ki abból a kérdőíves felmérésből, amit 2011-ben több mint száz kártevőirtó töltött ki.

Bereczki Vilmos, az Irtó Profi Kft. egészségügyi gázmestere szerint hazánkban az elszegényedés is oka lehet a fertőzés terjedésének. A használt bútorokkal, könyvekkel, tárgyakkal könnyen behurcolható az ágyi poloska a legtisztább otthonba is.

Napközben elsősorban – nevét is innen kapta – az ágyakban, ágyrácsokban, ágykeretekben, az ágyneműk között és az ágy körüli tárgyakkban (tükörökben, képeretekben, kisebb bútorokban, táskákban, lámpatestekben, kapcsolókban, konnektorokban) húzódik meg. Esetenként a falak áttörési helyein, a vezetékek mentén vagy az álmennyezet fedezékében át is mászhatnak egyik lakásból a másikba, de nem ez a fő terjedési módjuk. Ahogyan az is előfordult már, mégsem gyakori, hogy valaki a 9. emeleti lakásából kirázott ágyneművel fertőzte meg az összes alatta lakó otthonát egy meleg nyáron, amikor mindenütt nyitva voltak az ablakok.

Kiirtani az ágyi poloskát nagyon nehéz, házi módszerekkel, boltban kapható irtószerekkel szinte lehetetlen. Hatékonyan csak szakember által elvégzett kezelésekkkel (például permetezéssel és ezt kiegészítő egyéb módszerekkel), rovarirtással pusztítható ki, ez azonban 8-15 ezer forintba is kerülhet, és nem biztos, hogy egy alkalommal el is tüntethető a vérszívó – teszi hozzá a gázmester.

Denevérről emberre szokott át

Hogy nem csak a modern kor emberének életét keserítette meg ez a 4-8 mm hosszú, rozsdabarna színű, szárnyatlan rovar, arra az egyiptomi sírokból előkerült leletek szolgálnak tanúbizonysággal. Igaz, eredetileg e rovarok denevérekre "utaztak", de a faji határokat átlépve hamarosan az ugyanazokban a barlangokban meghúzódó emberek vérehez is hozzászoktatták magukat. Igaz, a mai napig előfordulnak madarak, szárnyasok közelében is.

Az ágyi poloskák alapvetően tehát kizárólag vérel táplálkozó rovarok, és bár nem terjesztenek járványokat, közegészségügyi szempontból ártalmasnak minősülnek. Nyálmirigyük véralvadást, értágítót és viszketést kiváltó anyagokat tartalmazó váladéka az emberi szervezetbe jutva bőrizgalmat, duzzanatot és gyulladást okoz. A fájdalmatlan szúrás az alvó embert legtöbbször a takaróval nem fedett testrészekre éri. A csípést normál esetben kisebb-nagyobb piros folt jelzi, viszkető, égő érzést vált ki.

RENDEZVÉNYNAPTÁR

2013. április 10-11. **PestEx 2013**
Excel, London, U.K. www.pestex.org/
2013. július 9. **CEPA Közgyűlés és Management Day**
Brüsszel, Belgium www.cepa-europe.org
2013. augusztus 25-29. **24th Conference of the World Association for the Advancement of Veterinary Parasitology**
Perth, Ausztrália www.waavp2013perth.com
2013. szeptember 2-5. **European Mosquito Control Association (EMCA) 7th Workshop**
Isztambul, Törökország www.emca2013.com
2013. szeptember 9-11. **1st Eurasian Pest Management Conference**
Moszkva, Oroszország www.pestmanagement.su
2013. szeptember 22-27. **European Vertebrate Pest Management Conference (EVP MC9)**
Turku, Finnország www.evpmc.org/home
2013. október 16-18. **3rd Central European Forum for Microbiology**
Keszthely, Hotel Helikon www.mmt.org.hu/index.php
2013. október 23-26. **PestWorld 2013**
Phoenix, Arizona, USA
2013. november 13-14. **Parasitec Maghreb**
Casablanca, Marokkó www.parasitec.org
2013. november 13-15. **Barcelona Pest Control International Forum**
Barcelona, Spanyolország www.adepap.com
2013. november 26-28. **25th FAOPMA 2013**
Seoul, Korea www.faopma2013korea.com
2014. július 20-23. **International Conference on Urban Pests**
Zürich, Svájc www.icup2014.ch
2014. augusztus 10-15. **13th International Congress of Parasitology**
www.icopa2014.com

PestEX
THE PREMIER PEST CONTROL EVENT
LONDON - 10 & 11 APRIL 2013
www.pestex.org

**Az Angol Kártevőirtó Szövetség
(British Pest Control Association) ezúton szeretné meghívni
a Magyar Kártevőirtók Országos Szövetsége tagjait, valamint
ennek a magazinnak minden Olvasóját, a PestEx rendezvényre.**

A professzionális kártevőirtásra és know-how-ra nagy az igény; a technológiai változások felgyorsulása miatt. Egy nemzetközi fórum létfontosságú az iparág számára, hogy új ötleteket fedezzenek fel, valamint megismerjék a legújabb fejlesztéseket ebben a szektorban. Ez a fórum a PestEx.

Találkozzon a kollégákkal egy nyugodt környezetben, a 2012-es londoni olimpiai játékok helyszínén, amelynek megközelíthetősége kiváló. A belépés a rendezvényre ingyenes. Budapest-London repülőjáratok már 23.000,- Ft-tól elérhetők.

Sok, különféle angol nyelvű technikai szemináriumon vehet részt, valamint találkozhat a kiállítókkal Európa minden országából és a világ nagy részéről.

JÖJJÖN EL, ÉS ISMERJEN MEG
– új termékeket,
– új módszereket,
– új ötleteket.

A PestEx elsőrendű esemény bárkinek, aki a kártevőirtásban tevékenykedik, és az egyetlen olyan esemény az Egyesült-Királyságban amely a kártevőirtási tevékenység minden szegmensét lefedi.

A világ egyre kisebb. Jöjjön el és tapasztalja meg, hogyan birkóznak meg a világ minden részéről érkezett kollégái a kártevőirtással kapcsolatos kérdésekkel.

The British Pest Control Association